

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТА
КАТЕДРА „ПРЕДУЧИЛИЩНА И МЕДИЙНА ПЕДАГОГИКА“**

Гергана Маринова Минковска

**ВЪЗПИТАТЕЛНИ АСПЕКТИ НА ГРУПОВИТЕ МУЗИКАЛНО –
ДВИГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ПРИ 6 – 7 ГОДИШНИ ДЕЦА**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
по професионално направление 1.2. Педагогика
(Предучилищна педагогика)

Научен ръководител: проф. дн Лучия Малинова

София, 2021

В дисертационния труд е разгледана ролята на груповите музикално – двигателни дейности за усвояване на норми на поведение и изграждане на редица личностни качества в предучилищна възраст. Подчертана е значимостта на възпитателната работа за предотвратяване и преодоляване на морални дефицити. Базиран на дългогодишна работа с групи с музикално - двигателна насоченост трудът разкрива възможността за прилагане в детска градина на модифициран модел за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности и ефекта му върху поведението на децата от предучилищна възраст и усвояването на общочовешки ценности.

Ключови думи: възпитание, групови музикално – двигателни дейности, детска градина, 6 – 7 годишна възраст

Дисертационният труд съдържа 194 страници, в т.ч. 17 страници приложения. Библиографията включва 156 източника, от които 118 на кирилица, 17 на латиница и 21 интернет сайта. Трудът е онагледен с 39 фигури и 6 таблици.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	5
-----------	---

ПЪРВА ГЛАВА

ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА.....	6
-----------------------------	---

1. Възпитателните традиции и музикално – двигателните дейности по нашите земи.....	6
2. Танцът, музиката и спортът и тяхното интерпретиране.....	7
3. Нравствено и естетическо възпитание чрез музикално-двигателни дейности.....	7
3.1. Възпитанието като ценност.....	7
3.2. Нравствено възпитание.....	7
3.3. Естетическо възпитание.....	8
4. Възрастови особености при 6 - 7 годишните деца.....	9
5. Физическата култура в нормативните документи за четвърта подготвителна възрастова група.....	9
6. Музикално – двигателните дейности като средство за физическо възпитание.....	9
6.1. Утринна гимнастика (Утринно раздвижване).....	10
6.2. Придвижване с музикален съпровод.....	10
6.3. Музикално – подвижни игри.....	10
6.4. Танци.....	11
7. Иновационни двигателни активности с музикален съпровод - средство за физическо възпитание в детската градина при 6 -7 годишните деца.....	11
7.1. Мажоретни танци.....	11
7.2. Аеробика.....	12

8. Двигателни (физически) качества и развитието им чрез двигателни дейности с музикален съпровод.....	12
---	----

ВТОРА ГЛАВА

ЦЕЛ, ЗАДАЧИ, ХИПОТЕЗА, ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО.....	13
---	-----------

1. Предварителна подготовка и обусловеност, насочващи към провеждане на изследване.....	13
1.1. Мажоретните танци в СУ „Св. Климент Охридски”.....	14
1.2. Аеробик заниманията като част от учебния процес в СУ „Св. Климент Охридски“.....	16
2. Цел, задачи и хипотеза на изследването.....	16
3. Методика на изследването.....	19
4. Етапи на изследването.....	21
5. Организация на изследването.....	22

ТРЕТА ГЛАВА

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ.....	24
-----------------------------------	-----------

1. Встъпителна дейност и подготовка за прилагане на модел за възпитателно взаимодействие „Танцувай и играй”.....	24
2. Характеристика на констатиращия етап на психолого – педагогическия експериментален модел в детска градина.....	24
3. Методика за прилагане на експерименталния модел за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности.....	25
4. Анализ на резултатите от приложението на модела за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности.....	27

5. Анализ на резултатите от анкетното проучване проведено сред действащи педагози в детска градина.....	28
6. Сравнителен анализ на резултатите от анкетното проучване проведено със студенти.....	29
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....	30
ИЗВОДИ.....	30
ПРЕПОРЪКИ.....	32
ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.....	33
СПИСЪК С ПУБЛИКАЦИИ НА ДОКТОРАНТА.....	34

УВОД

Настъпилите промени в обществено – политическото и социално – икономическото развитие на страната провокират учени и експерти от различни специалности свързани с образованието, обучението и възпитанието на поколенията в последните години да търсят все повече пътища за преодоляване и предотвратяване на асоциално поведение. Голямата промяна в нормативната база за предучилищното образование като „държавни образователни стандарти“ и съответстващите на тях разработени познавателни книжки, учебници и учебни помагала са доказателство за това. Според Наредба №5 от 03.06.20116 г., в сила от 01.08.2016 г., издадена от министъра на образованието и науката предучилищното образование трябва да осигури „цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве“.

Асоциално поведение за съжаление съществува. За преодоляване на тази тенденция особено актуална е ролята на възпитанието. Резултатната възпитателна работа е невъзможна без единството на умственото, физическото, нравственото, естетическото и трудово възпитание. Груповите музикално - двигателни дейности при 6 – 7 годишните деца могат да бъдат освен средство за физическо възпитание и средство за формиране на духовно – нравствени ценности и приобщаване към общочовешките такива.

ПЪРВА ГЛАВА

ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА

1. Възпитателните традиции и музикално – двигателните дейности по нашите земи

Науката не разполага с много данни за живота на нашите предци, но това което знаем от археологическите разкопки и етнографски материали ни дава основание да смятаме, че за формирането на определено поведение, определени знания, умения и навици, голяма роля играе възпитателното взаимодействие.

Чрез възпитателната дейност се осигурява предаване на натрупан опит, осъществяване връзката между поколенията, устойчивост на религията и вярата и изграждане на физически и нравствени качества. Вниквайки в този отдавнашен духовен свят, обреди, обичаи, ритуали, Богове, легенди попадаме в света на хора, за които нравственото възпитание на личността води до формиране на характери. Откриваме и пътищата за формиране на всичко това, което днес наричаме трудово, нравствено, умствено, естетическо и физическо възпитание. Възникнали в древността, когато посредством жестове първобитните хора са общували помежду си, танците са изминали дълъг път на развитие. Винаги са отговаряли на определени обществени потребности, съответстващи на условията за конкретния период, характерни за различни страни от начина на живот. Запознаването с наследството оставено от прадедите ни изиграва огромна роля при формиране на интелектуалния и нравствен облик и на днешното поколение. Ето защо познаването на това наследство способства за осъществяване и на настоящия възпитателен процес.

2. Танцът, музиката и спортът и тяхното интерпретиране

Безспорен е фактът, че в днешния динамично развиващ се свят симбиозата между музика, танц и спорт оказва специфично въздействие, създава особена атмосфера, отговаря на начина на мислене на днешното поколение, възприема се възторжено и намира много последователи. Свързването им в едно цяло неминуемо създава колаборация, в която предаването на достиженията от едната област в другата води до изграждане на високо стойностни и силно въздействащи творения.

3. Нравствено и естетическо възпитание чрез музикално-двигателни дейности

Музикално-двигателните дейности, съдействащи за добро здравословно състояние и физическа работоспособност, за създаване на трайни навици и умения за самостоятелни занимания със спорт, са подходящо средство за реализирането на възпитателни цели, а именно нравствено и естетическо възпитание.

3.1. Възпитанието като ценност

Проблемите за възпитанието, образованието и обучението са неразривно свързани с бъдещото развитие на обществото, вълнували са редица изследователи и са винаги актуални.

3.2. Нравствено възпитание

В дисертационния труд думите морал и нравственост са разгледани като идентични. Всяко общество във всеки период от своето развитие има

свои норми и правила, които обуславят човешкото поведение, поведението на хората във взаимоотношенията им и отношението им към обществото. Взаимодействие, партньорство, социализация, работа в екип, приятелство и сътрудничество, родолюбие, дисциплина, трудолюбие са неделима част от възпитанието чрез музикално – двигателни дейности както и възпитаването на нравствени чувства като честност, искреност, справедливост, безстрашие, приятелство, уважение и почит. Една от важните задачи на възпитанието е възпитаването на воля и характер. Целеустременост, смелост, решителност, настойчивост, инициативност, самостоятелност, въздържаност и самообладание, увереност в собствените сили са сред волевите качества изградени чрез музикално-двигателни дейности.

3.3. Естетическо възпитание

За цялостното развитие на личността значение има и умението да се възприема, усеща, открива, сътворява и оценява значимостта на красивото във всички сфери. Днес като съвременна форма на възпитание музикално – двигателните дейности спомагат на занимаващите се да изразят чрез танц разбиранията си за хармония, грация и изящество, да развият творческите си възможности, а екипите доразвиват усещането за красота. Занимавайки се с музикално - двигателни дейности участващите, освен че практикуват нещо желано, забавно, здравословно, положително и приятно развиват творческото си мислене, усещането за красота и хармония и привикват да ги търсят и намират не само в танца, но и в живота.

4. Възrastови особености при 6 -7 годишните деца

В разглежданата възраст се наблюдава усъвършенстване на мисленето, което се забелязва в по – целенасочените действия. Както отбелязва Остерийт П. (2007) то продължава да е все още предимно конкретно, но в процеса на обучение и общуване детето вече е способно да разсъждава и да заменя интуицията с логиката, но в рамките на конкретното. За разлика от предходните възрасти тук след поставяне на дадена задача и разбирането ѝ се търси решение. Това е времето, в което възниква необходимост от реализация, започва формирането на децата като личности в обществото.

5. Физическата култура в нормативните документи за четвърта подготвителна възрастна група

В България държавният образователен стандарт за предучилищното образование е определен с НАРЕДБА № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г., в сила от 01.08.2016 г. Издадена от министъра на образованието и науката.

Образователното съдържание по Физическа култура е обособено в четири образователни ядра: Естествено-приложна двигателна дейност, Спортно-подготвителна двигателна дейност, Физическа дееспособност, Игрова двигателна дейност.

6. Музикално – двигателните дейности като средство за физическо възпитание

Задачите на физическото възпитание се реализират чрез средствата му, а именно:

Основни средства – физически упражнения;

Допълнителни средства – естествените сили на природата (слънце, въздух, вода), хигиенни фактори;

6.1. Утринна гимнастика (Утринно раздвижване)

Редица учени подчертават огромното значение на ежедневното прилагане на физически упражнения в дневния режим. За повишаване емоционалността ѝ е препоръчително да бъде под музикален съпровод.

6.2. Придвижване с музикален съпровод

Движенията, които биха могли да изпълняват децата в тази възраст са ходене (като то може да бъде ритмично или маршируване), танцови стъпки, бягане, скачане под музикален съпровод. На 6-7 годишна възраст децата могат спокойно да бягат организирано като движенията на ръцете и краката са съгласувани и при смяна на музиката да реагират адекватно както и да променят движенията си в зависимост от вида музика – бърза или бавна. Могат също да скачат в бърз или бавен темп, под такта на зададения музикален съпровод.

6.3. Музикално – подвижни игри

Чрез играта детето получава радост, задоволява необходимостта си от забавление и положителни емоции. Музиката в музикално – подвижните игри задава темпа на движенията като в същото време диктува началото и края на играта. Песента в подвижната игра с музика е предпоставка за голямата ѝ емоционалност.

6.4. Танци

Ранното запознаване на децата с танцовото изкуство спомага за това у тях да бъде изграден усет към красивото в движенията – собствените и на другите, съдейства за приобщаването им към света на това изкуство. Съчетани с хубава музика точността и хармонията на движенията допринасят за естетическо възпитание.

Разгледано е и *Разгръването*, което е неотменна част от педагогическата ситуация по физическа култура или спортна тренировка във всички възрасти. В детската градина независимо от съдържанието на основната част често се изпълнява под музикален съпровод.

7. Иновационни двигателни активности с музикален съпровод - средство за физическо възпитание в детската градина при 6-7 годишните деца

7.1. Мажоретни танци

Мажоретството е дейност с дълга и богата история. За съжаление в България то е все още недостатъчно развито, независимо от непрекъснато растящия към него интерес. Наблюденията ни показват, че има детски градини, в които този вид танци се практикуват и желанието за изпълнението им е голямо. Считаме, че практикуването им в детските градини като иновативна форма ще допринесе за засилването интереса на децата към занимания с физически упражнения и танци и този интерес ще бъде траен и запазен в ученическите и студентските години. Ще създаде навици и необходимост от самостоятелно практикуване на упражнения, ще окаже възпитателно взаимодействие.

7.2. Аеробика

Считаме, че застъпването в детската градина на масовата аеробика би била достъпна и приложима форма. Не се изисква специална база както и екипировка и може да се практикува и в помещения, и на открито. Основните стъпки от аеробиката биха обогатили двигателния арсенал на децата. Динамичността и ритмичната музика биха спомогнали подрастващите да заобичат и тази дисциплина и да я изпълняват с желание и ентузиазъм.

8. Двигателни (физически) качества и развитието им чрез двигателни дейности с музикален съпровод

Освен оказваното възпитателно взаимодействие редовното изпълнение на двигателни дейности под музикален съпровод способства за създаването на нови двигателни умения и развитие на двигателните (физически) качества сила, бързина, издръжливост, гъвкавост, ловкост.

ВТОРА ГЛАВА

ЦЕЛ, ЗАДАЧИ, ХИПОТЕЗА, ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

1. Предварителна подготовка и обусловеност, насочващи към провеждане на изследване

Предварителната подготовка за настоящото изследване включва етапа от 2000/2001 уч. г. до 2015/2016 уч. г. с обхват целенасочена дейност в областта на музикално – двигателни дейности (мажоретни танци, аеробика, каланетика). Периодът включва следните цикли:

2000/2001 уч. г. – Създаване на представителен мажоретен отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ – отбор до момента не съществуващ. Участници: студенти от различни факултети, специалности и курсове на посочения университет. Мажоретният отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ е първият български студентски отбор регистрирал участие на международно студентско състезание за мажоретни танци както и първият спечелил купа и медали в студентско мажоретно състезание проведено в Милано, Италия през 2011 г. (Създател – Гергана Минковска).

2000/2001 уч. г. – 2015/2016 уч. г. – Създаване, селектиране, ръководене, организиране, управление, планиране, контролиране, оценяване, провеждане на учебно – тренировъчната и спортно – състезателната дейност на отбора. Обучение и възпитание. (Извършвал – Гергана Минковска, Фиг. 2).

2000/2001 уч. г. – 2009/2010 уч. г. – Провеждане, контролиране и оценяване учебно – възпитателната и спортна дейност на студенти от различни факултети, курсове и специалности в спортовете аеробика и каланетика, надлежно регистриране необходимите данни в документацията, отчитане дейността, изпълняване отговорности и

задължения свързани с възложените задачи произтичащи от определената длъжност (осъществявано от Гергана Минковска).

2009/2010 уч. г. – 2015/2016 уч. г. - Планиране, организиране, провеждане на учебно – възпитателния процес, спортната и състезателната дейност, контролиране, оценяване, изготвяне на учебни програми, съставяне на графици за провеждането на конкретните спортни занимания, следене документацията и научната дейност свързана с посочените видове музикално – двигателна дейност (мажоретни танци, аеробика, каланетика), даване сведение и отчет за собствената дейност както и цялостната на упоменатите дисциплини. Провеждане и организиране спортната практика на мажоретния отбор. Изготвяне предложения за екипировка, проектиране и следене за изпълнението, съдействие в закупуването на уреди и пособия, отговорност за опазването им. Изготвяне наредби за състезания, на които е главен организатор, главен координатор, главен съдия (осъществявано от Гергана Минковска).

Брой обучени студенти от различни факултети, курсове и специалности на СУ „Св. Климент Охридски“ в учебни групи по аеробика и каланетика: над 3200 студенти (16 уч. г. по над 200 студенти).

Мажоретен отбор: над 60 студенти.

Брой проведени учебни часове: над 7000.

1.1. Мажоретните танци в СУ „Св. Климент Охридски“

В най-старото и най-престижно висше училище в България СУ „Св. Климент Охридски“ наред със запазването на образователните традиции приоритетно място заема и въвеждането и развитието на иновативни дисциплини и мажоретният отбор е доказателство за това. През 2011 г. се навършиха 10 години от основаването на мажоретния отбор в СУ „Св. Климент Охридски“. Днес той е с утвърдено име и с многобройни участия

на множество събития. За годините на съществуването си в него са участвали редица студентки и студенти от различни факултети и специалности на университета, които носят в себе си заряда на мажоретния танц, на красивото във всичките му форми, на естетичното, на положителното, на вярата в собствените сили. Образовани и талантливи днес тези млади хора са част от интелектуалния елит на България. Мажоретният отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ е създаден през 2001 г. Създател и треньор на този отбор от създаването му до края на учебната 2015/2016 г. е Гергана Минковска. Началото е поставено с осем студентки, представители на следните факултети: ФНПП (3 студентки), ФФ (4 студентки), ФСл.Ф (1 студентка), участващи в учебните групи по аеробика и каланетика ръководени от Г. Минковска. Трудно е, защото в България липсва благодатната основа и опит на студентското мажоретство, но пък има много ентузиазъм и вяра. Липсват както екипировка, така и помпони, които в началото са изработени собственоръчно. През 2010 г. мажоретният отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ за първи път участва в Международно студентско състезание за мажоретни танци в гр. Милано, Италия и така се превръща в единствения български състав до този момент регистрирал участие на такова състезание, за да се стигне до следващата 2011 г. когато отборът и треньорът поемат сами разходите по пътуването, участието и престоя си в Италия и стават първият отбор от България спечелил купа и медали от престижното студентско международно състезание „EUROMILANO 2011“, заемайки второ място. Мажоретният състав утвърждава името си на десетки участия годишно както в университетски, така и в републикански и международни събития. През месец април (10-11) 2014 г. формацията представя мажоретните танци като спортна дисциплина в гр. Щип, Македония по покана на ръководството на Университет „Гоце Делчев“, а няколко месеца по-късно (12-13.12.2014 г.) отново е гост на същия университет и взема участие на баскетболна среща.

През 2012 г. и следващите няколко години отборът подготвя и заснема поздравителен клип по повод Коледните и Новогодишни празници, като през първата година клипът е излъчен по Нова телевизия, а през следващите – разпространен в социалните медии.

1.2. Аеробик занятията като част от учебния процес в СУ „Св. Климент Охридски“

Когато аеробиката навлиза в България тя е включена и като спортна дисциплина в Алма Матер. Създаден е и представителен отбор по аеробика от Ирина Нешева. Посещаващите занятия по аеробика в периода 2000/2001 уч. г. до 2015/2016 уч. г. са от всички факултети, курсове и специалности на СУ и броят им е около 700 годишно в зависимост от предлаганите места в учебните групи. От 2012 г. е възобновена традицията за провеждане на състезания за Купата на Ректора като състезанията по аеробика са сред най – многочислените (над 100 души), а главен организатор, координатор и съдия до края на посочения период е Гергана Минковска.

2. Цел, задачи и хипотеза на изследването

Целта на изследването е да се проследи ролята и значението на груповите музикално-двигателни дейности и да се обоснове необходимостта от практикуването, популяризирането и по-широкото застъпване на този вид физическа активност, като важно средство за възпитание в детската градина.

Обект на изследването – Възпитателно взаимодействие и усвояване норми на поведение при 6 - 7 годишни деца чрез музикално – двигателни

дейности реализирани в педагогически ситуации по физическа култура в условията на детската градина.

Предмет на изследването – процесът на формиране на възпитателни ценности с оглед нравствено-естетическо развитие на 6 - 7 годишни деца посредством практикуване на музикално-двигателни дейности с акцент върху право хоро в съпровод на „Боряно, Борянке“, ръченична стъпка на място, валсови стъпки, мажоретни движения и аеробни стъпки.

Задачи: За реализирането на така поставената цел определихме следните задачи:

1. Проучване информационни източници за разкриване връзката между възпитанието и формирането на личностни качества чрез групови музикално-двигателни дейности.
2. Наблюдение на уроци по физическо възпитание и спорт както и на педагогически ситуации по физическа култура в детска градина с подрастващи в различни възрастови групи и акцент – четвърта подготвителна група.
3. Изработване на концепция за модел за взаимодействие („Танцувай и играй“) чрез групови музикално – двигателни дейности.
4. Сравнителен анализ на резултатите от проведеното изследване.
5. Провеждане на анкетно проучване сред действащи педагози за влиянието на груповите музикално – двигателни дейности върху изграждането на личността, както и сред студенти от специалност „Физическо възпитание и спорт“ (ФНОИ – СУ „Св. Климент Охридски“) в началния и крайния етап от обучението им по дисциплината „Ритмика и танци“ и сравнителен анализ на получените резултати относно груповите музикално – двигателни дейности, изучаването им в образователните институции и възпитателния аспект.

Направеното подробно проучване и анализ на литературните източници свързани с музикално-двигателни дейности както и дългогодишния опит в създаването и ръководенето на мажоретния отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ и организирането, ръководенето и провеждането на учебно – тренировъчната и учебно – възпитателната дейност на групите по аеробика и каланетика в посочения университет, ни дава основание да считаме, че изследвания свързани и проведени с този научен проблем биха подпомогнали изясняването на редица неясни въпроси свързани с благоприятното влияние на музикално - двигателните дейности върху цялостното формиране на личността. Със своята емоционалност, жизненост и позитивизъм музикално - двигателните дейности спомагат за естетическото и нравственото възпитание на практикуващите ги.

Хипотеза

Предполагаме, че заниманията с групови музикално-двигателни дейности ще стимулират изграждането и развитието у децата в предучилищна възраст на редица позитивни личностни качества. Допускаме, че изследвайки мнението на различни целеви групи по този проблем, ще се потвърди това наше становище, което би подпомогнало работещите в тази сфера, като насочи вниманието им към възможността за предотвратяване и преодоляване на дефицити във възпитанието на децата, за постигане на безспорен здравословен ефект и за усъвършенстване на личностните им характеристики.

Натрупаният опит през 16 годишната ни работа с учебни групи с музикално – двигателна насоченост (групи по аеробика и каланетика) и с Мажоретния отбор на СУ „Св. Климент Охридски“ и постигнатите резултати дават основание да се смята, че модифициран модел би могъл да бъде апробиран и в детска градина при 6 – 7 годишни деца.

3. Методика на изследването

За осъществяване на целта и задачите използвахме следните **методи**:

Теоретично проучване, анализ и обобщаване на литературни източници свързани с възпитателните традиции и практики.

Психолого – педагогически експеримент. За времето на експеримента бяха обособени две групи: експериментална и контролна. Дейността и взаимодействието с децата в експерименталната група в педагогическите ситуации по физическа култура бяха целенасочено организирани с оглед усвояване ценности и норми на поведение чрез музикално – двигателни дейности. В контролната група организацията и провеждането на педагогическите ситуации протичаше обичайно.

Наблюдение

- Пряко наблюдение, при което интересующите ни процеси бяха непосредствено наблюдавани
- Открито наблюдение, при което бе видно присъствието ни и за него се знаеше, като то протичаше в естествените условия на детската градина и училището
 - Броят на наблюдаваните педагогически ситуации по физическа култура е 114 (сто и четиринадесет);
 - Целенасочено наблюдение на поведението на деца в четвърта подготвителна група участващи в музикално – двигателни дейности в условията на педагогическа ситуация по физическа култура в детска градина за период предшестваш апробирането на модела (2016/2017уч. г. – 2017/20018 уч. г.) е упражнено върху 60 деца (36 момчета, 26 момичета), (Табл.1).

Общ брой наблюдавани деца	Брой момичета	Брой момчета
60	24	36

Таблица 1. Брой наблюдавани деца в четвърта подготвителна група през предшестващия изследването период

- Броят на наблюдаваните уроци по физическо възпитание и спорт е 225 (двеста двадесет и пет);

Сравнението между педагогически ситуации и уроци е направено въз основа на разглеждането им като основна форма на взаимодействие и обучение съответно в детска градина и училище. Петров, П. (2001) споделя, че урокът е основна форма на обучение още от времето на Я. А. Коменски и най - вероятно така ще е и в бъдеще. Според Наредба №5 основна форма на педагогическо взаимодействие в детската градина е педагогическата ситуация, която се провежда само през учебно време. И в училището, и в детската градина процесът е насочен към постигане на даден очакван резултат насочен към цялостното развитие на подрастващите. Термините „ситуация“ и „занимание“ в настоящия труд са използвани като синоними (равнозначни).

Метод на анкета

Три от проведените анонимни **анкети**, (две със студенти от специалност „Физическо възпитание и спорт“ и една с действащи педагогически специалисти) бяха писмени под формата на частично стандартизирана анкета т.е. въпросите бяха формулирани предварително като участващите трябваше да посочат отговора, който съвпада с тяхното мнение както и въпроси, които изискваха анкетираните сами да формулират отговорите си. Известно е, че анонимността на анкетата е предпоставка за по - висока достоверност.

Анкетата с децата беше нестандартизирана устна или наричана още *интервю*, определяно като свободен разговор.

С педагозите от детската градина както и със студентите от специалност „Физическо възпитание и спорт“ бе проведена и *беседа*, в която чрез личен контакт бяха обменени и споделени мнения.

Математико – статистически методи.

Към емпиричните данни е приложен честотен анализ. Резултатите от изследването са представени чрез фигури и таблици.

4. Етапи на изследването

Съобразно поставените от нас задачи, изследването реализирахме в четири етапа.

Първият етап от работата ни включваше проучване на литературни източници и документи с оглед анализиране на възпитателните традиции от миналото до днес и възможността за осъществяване на възпитателно взаимодействие посредством групови музикално-двигателни дейности. Предвид реализиране на възпитателен ефект и чрез иновационни двигателни активности с музикален съпровод, които могат да бъдат практикувани като нетрадиционно средство на физическо възпитание в детската градина от 6-7 годишните деца проследихме историята на мажоретството и аеробиката. Съставихме анкетни карти, разработихме концепция за прилагане на модел за възпитателно взаимодействие „Танцувай и играй“. Бяха определени целта, задачите и работната хипотеза.

През **втория етап** проведохме констатиращ експеримент с 6-7 годишни деца, чрез който установихме нивото на познаване и владене на музикално – двигателни дейности. Въведохме посочения модел за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности и

проследихме ефекта му върху поведението на децата от предучилищна възраст. Реализирахме анкета със студенти от първи курс, специалност „Физическо възпитание и спорт“ при започване на изучаването на задължителната съгласно учебния план дисциплина „Ритмика и танци“, проведохме беседа със специалисти като вниманието ни беше фокусирано към мнението на изследваните лица за формиращото възпитателното взаимодействие чрез групови музикално-двигателни дейности.

Третият етап обхваща периода, в който проведохме заключителния етап - изходящо ниво с изследваните деца, реализирахме повторна анкета със студенти от първи курс, специалност „Физическо възпитание и спорт“ при завършване курса на обучение по „Ритмика и танци“ с цел сравнение на резултатите и възможни промени в мисленето, отношението и нагласите на бъдещите специалисти. Направихме и анкета с действащи педагози.

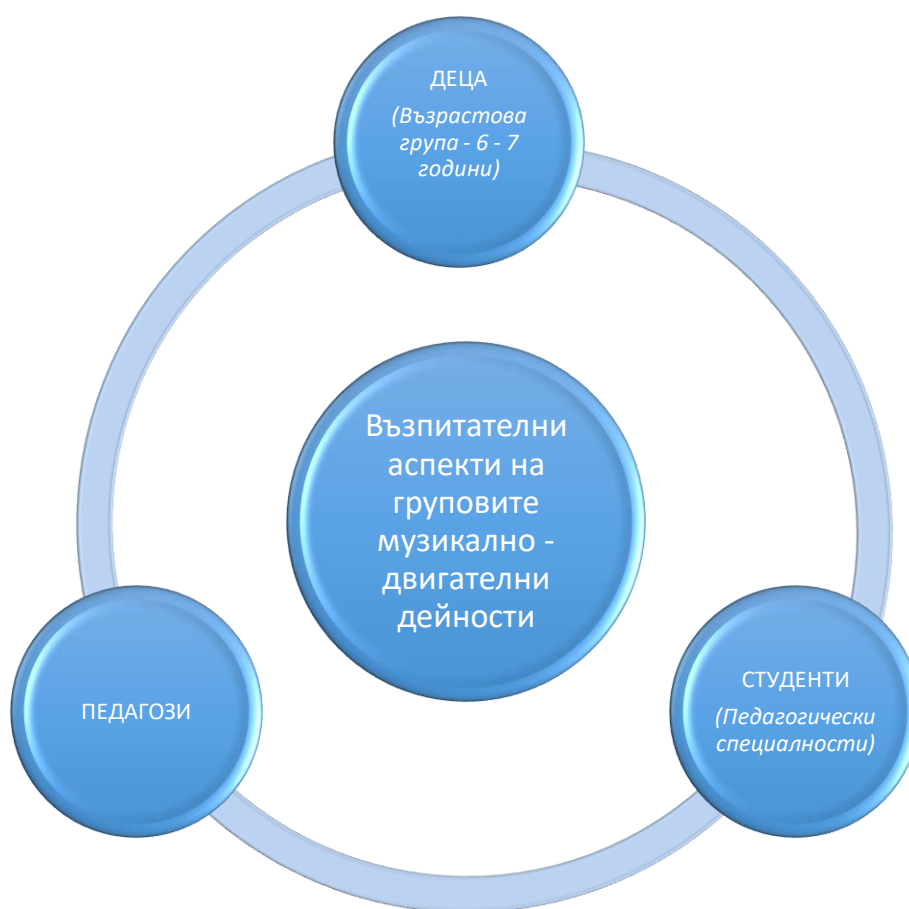
През **четвъртия етап** обработихме данните от проведеното изследване като сравнихме, анализирахме и обобщихме резултатите от контролната и експериментална група и от проведените анкетни проучвания, подготвихме таблици и диаграми, изведохме изводи и препоръки и оформихме дисертационния труд.

5. Организация на изследването

Експерименталното изследване реализирахме в детска градина № 8 „Проф. д-р Елка Петрова“, гр. София, квартал „Борово“, където проведохме и анкетното проучване сред действащи педагози. Участващите деца бяха 63 на брой, като от тях 31 в експерименталната група (15 момичета; 16 момчета) и 32 (17 момичета, 15 момчета) в контролната група. В заключителния етап участващите деца бяха 23 на брой в експерименталната група (14 момичета, 9 момчета) и 25 на брой в контролната група (13 момичета, 12 момчета) или общ брой - 48 деца. В

цитираните групи беше проведен тест за входящо и изходящо ниво с определени от нас показатели за изследване.

Участващите учители в анкетното проучване са 19 на възраст от 21 до 68 години, студентите редовно обучение – 31 на брой, първи курс, специалност „Физическо възпитание и спорт“, ФНОИ, възраст от 18 г. до 59 г. Студентите от специалност Предучилищна педагогика и чужд език участващи в реализирането на модел „Танцувай и играй” са 16 (Фиг. 1).

Фиг. 1. Мащабност на изследването

ТРЕТА ГЛАВА

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

1. Встъпителна дейност и подготовка за прилагане на модел за възпитателно взаимодействие „Танцувай и играй”

Работата предхождаща апробирането на модела включваше определени фази свързани с дейности в няколко посоки:

- Провеждане на беседа с ръководството на детската градина както и с педагога осъществяващ предучилищното образование в конкретната експериментална група относно апробирането на модел „Танцувай и играй”.

- Запознаване на студентите от специалност „Предучилищна педагогика и чужд език” (ПУПЧЕ), 3 курс, СУ „Св. Климент Охридски”, ФНОИ с *целта, задачите и очакваните резултати от прилагането на модела за възпитателно взаимодействие.*

- Проучване готовността на студентите от цитираните курс и специалност за участие в реализирането на модела.

2. Характеристика на констатиращия етап на психолого – педагогическия експериментален модел в детска градина

По време на цитирания етап през месец декември на учебната 2018/2019 г. с деца от експерименталната и контролната група с цел установяване нивото на владене на музикално – двигателни дейности и възможността за възпитателно взаимодействие чрез тях, бе проведено диагностициране (входящо ниво) в педагогическа ситуация по физическа

култура в условията на детската градина. Бяха определени показатели за изследване.

3. Методика за прилагане на експерименталния модел за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности

Заниманията с експерименталната група бяха провеждани един път седмично през месеците от януари до май включително по време на педагогически ситуации по физическа култура в детската градина. Брой деца в контролната група – 32 (17 момичета, 15 момчета), брой деца в експериментална група – 31 (15 момичета, 16 момчета), общ брой деца от двете групи – 63 (табл. 2).

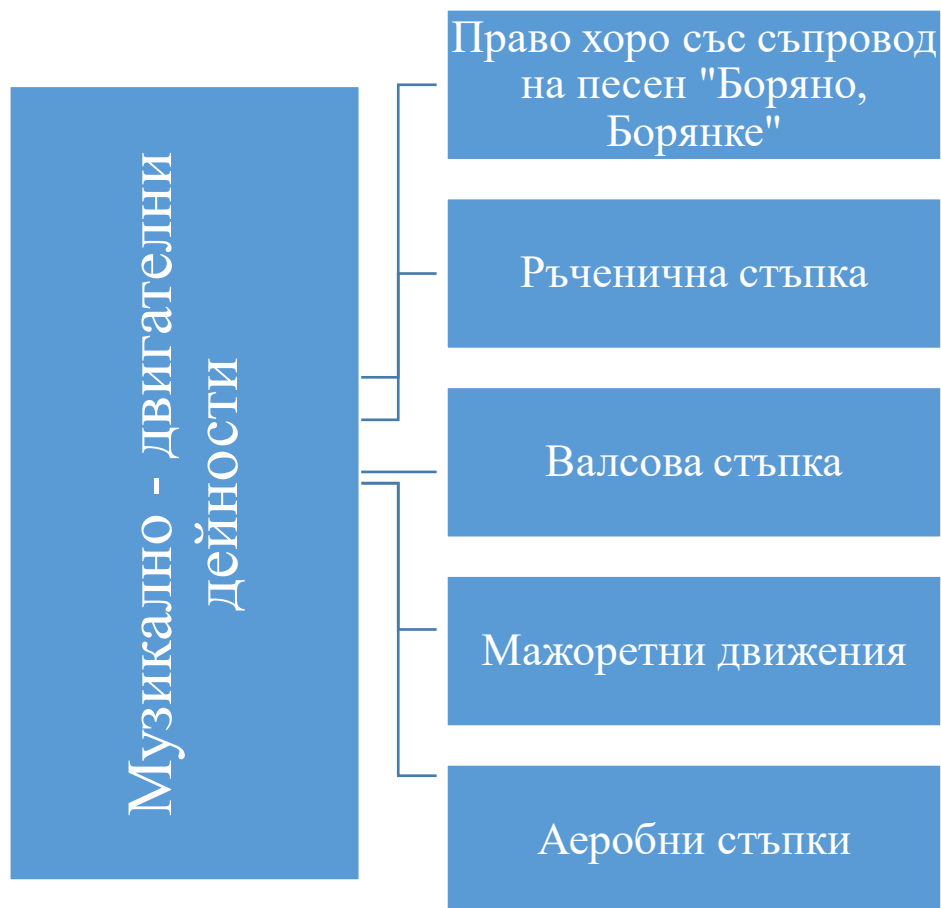
Контролна група		Експериментална група	
<i>Момичета</i>	<i>Момчета</i>	<i>Момичета</i>	<i>Момчета</i>
17	15	15	16
Общ брой: 32		Общ брой: 31	

Таблица 2. Разпределение на изследваните лица по групи

Времетраенето на педагогическата ситуация бе 30 минути. Структурата на педагогическата ситуация бе подчинена на обичайната по физическа култура и съдържаше подготвителна, основна и заключителна част. Всяка част отговаряше на задачите, които трябваше да се решат. В подготвителната част бе осъществявано организирането на децата, поставянето на темата и съответно обяснения към предстоящата работа,

подготовка за двигателна дейност включваща ходене, бягане, игри за внимание, комплекс от общоразвиващи упражнения. Чрез основната част бяха осъществявани конкретните задачи, чрез които децата усвояваха нови знания, разучавайки нови за тях музикално – двигателни дейности и впоследствие затвърдяваха. В заключителната част привеждането на организма в спокойно състояние подходящо за последваща дейност бе реализирано чрез успокоителна игра, беше правена и преценка на извършената работа. Характерното за тези педагогически ситуации бе, че протичаха с музикален съпровод през всички части. Бяха осигурени необходимите уреди и пособия: музикална уредба, подходящи музикални съпроводи, помпони (за ситуациите с изучаване на мажоретни движения). Упражненията и движенията бяха демонстрирани и обяснявани със специфичната им терминология. Основният метод на организация беше фронталният, чрез който всички деца едновременно изпълняваха зададените упражнения. През цялото време се следеше за възпитателното взаимодействие.

Музикално – двигателните дейности предложени за изучаване бяха: Право хоро с музикален съпровод „Боряно, Борянке“, Ръченична стъпка на място, Валсови стъпки, Базови аеробни стъпки и комбинации, Мажоретни движения с проста координация (Фиг. 2). Новите знания бяха усвоявани на базата на вече овладени упражнения, стъпки, придвижвания, движения и положения разучавани до момента.

Фиг. 2. Музикално – двигателни дейности реализирани в педагогически ситуации по физическа култура

4. Анализ на резултатите от приложението на модела за взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности

През посочения период в експерименталната група бе приложен разработения от нас модел за възпитателно взаимодействие чрез групови музикално – двигателни дейности „Танцувай и играй”.

През месец май на 2019 г. с цел установяване степента на усвоени общочовешки ценности, влияещи върху поведението на децата от предучилищна възраст чрез изучаване на различни музикално – двигателни дейности бе проведена игра „Познай танца и намери групата

си“. Показателите за оценка на ефективността на приложената методика, измерени в края на експеримента са следните:

Показател: Ориентиране и обособяване на група

Показател: Назоаване на конкретен танц

Показател: Знания за конкретен танц

Показател: Знания за общочовешки ценности и личностни качества формиращи чрез съответната двигателна дейност

Показател: Технически умения за интерпретиране на конкретен танц

Показател: Желание и активно участие при изпълнение на музикално – двигателната дейност

След анализиране и обобщаване на данните получени посредством прилагането на модел „Танцувай и играй” може да бъде отчетено, че 6 – 7 годишните деца усвояват знания за общочовешки ценности и норми на поведение чрез групови музикално – двигателни дейности, стремят са да прилагат положителни примери на поведение в собствените взаимоотношения;

5. Анализ на резултатите от анкетното проучване проведено сред действащи педагози в детска градина

От анкетата включваща 10 въпроса, проведена с 19 учители става ясно, че се потвърждава мнението ни за положителния ефект на различните видове музикално – двигателни дейности (традиционни и иновативни), както от възпитателна, така и от образователна гледна точка.

6. Сравнителен анализ на резултатите от анкетното проучване проведено със студенти

Анкетното проучване е осъществено със студенти от първи курс, редовно обучение, специалност „Физическо възпитание и спорт“, ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“. Анкетата бе реализирана при започване и съответно при приключване на обучението по задължителната от учебния план дисциплина „Ритмика и танци“. Интересът ни към тяхното мнение като бъдещи спортни педагози бе провокиран от желанието да разберем отношението им към музикално – двигателните дейности с възпитателен акцент. След възможността да практикуват тези дейности и запознаването със специфичните им особености считаме, че тези млади хора – бъдещи спортни педагози, прилагайки наученото ще съумеят да акцентират и на възпитанието на идните поколения чрез музикално – двигателни дейности.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

ИЗВОДИ

Въз основа на данните от проведения експеримент и анализа им можем да направим следните **изводи**:

1. Разучаването, упражняването и практикуването на описаните музикално – двигателни дейности без изключване възможността и за други подобни, правилно насочвани водят до формиране на редица общочовешки ценности,

2. Знанията за позитивни личностни качества получени в предучилищна възраст чрез танц и игра и възможността за изява чрез музикално – двигателна дейност в група биха допринесли за социализация и по – високо самочувствие и в последващ възрастов период.

2. Доказаната връзка между поведението на 6 – 7 годишните деца и наблюдаването, разучаването и изпълняването на музикално – двигателни активности в група дава основание да считаме, че тези дейности спомагат за формиране и осмисляне на правилни представи за човешко общуване и поведение. Независимо от трансформациите, които биха се появили в бъдеще при някои деца, свързани с характерни особености на последващи възрасти, наученото за нравствено поведение и норми, в определен момент на база придобит собствен опит свързан именно с такова поведение и обноски ще спомогне за изграждането на достойни личности.

4. Емоционално – артистичната атмосфера създавана посредством групови музикално – двигателни дейности освен способ и възможност за задоволяване нуждите на децата от забавление и радостни преживявания е и фактор за възпитателно взаимодействие.

5. Подражаването от страна на децата на поведението на заобикалящите ги възрастни поставя добрия пример като важно изискване

пред родители, педагози и бъдещи такива, поради което адмирираме решението за включването на дисциплината „Ритмика и танци“ като задължителна в учебния план на студентите от специалност „Физическо възпитание и спорт“ – бъдещи спортни педагози.

6. На базата на проведеното анкетно проучване бе доказано, че действащите педагози осъзнават значението на музикално – двигателните дейности, както за доброто здравословно състояние и развиване на физически качества, така за предотвратяване на агресивно поведение и възпитаване в нравствено поведение и създаване на естетически представи.

7. Проведените две анкети със студенти от специалност „Физическо възпитание и спорт“ както и участието на студенти от специалност „Предучилищна педагогика и чужд език“ в реализирането на модел за възпитателно взаимодействие „Танцувай и играй“ доказват, че след запознаването и възможността за упражняване на музикално – двигателни дейности, бъдещите педагози осъзнават необходимостта от практикуването от поколенията на тези активности с акцент и на възпитанието.

ПРЕПОРЪКИ

1. Разработване на програми, учебни помагала и методически ръководства свързани с музикално – двигателни дейности, които да акцентират не само на техниката на изпълнение в изучаването на конкретната активност, но и на морално – естетическо възпитание.

2. Въвеждане и по – широко застъпване в детската градина и училище на иновативни музикално – двигателни дейности отговарящи на интересите и потребностите на съвременните деца, както и издаване на специализирана литература от доказани специалисти в областта, което би подпомогнало работата на учители, спортни педагози, хореографи, тренъори, аниматори.

3. Съобразявайки се с възрастовите особености на децата и личния им опит изготвяне на учебни помагала и/или книжки в областта на физическата култура за подготвителна група, които да способстват за опознаването на спортния свят, социализация в обществото и развиване на творческо мислене.

4. Организиране курсове предназначени за допълнителна квалификация на педагозите с цел подпомагане дейността им при въвеждане на иновативни музикално – двигателни дейности.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Настоящият труд е сред единствените разработки в България разглеждащи мажоретните танци не само като вид музикално – двигателна дейност, а и като средство за възпитание.
2. Получените резултати потвърждават необходимостта от широко застъпване на груповите музикално – двигателни дейности, както за доброто здравословно състояние и развиване на физически качества, така и за възпитаване в нравствено поведение и създаване на естетически представи.
3. Получените резултати могат да се използват за разработване на програми, учебни помагала и методически ръководства свързани с различни видове музикално – двигателни дейности.
4. Приложеният модел „Танцувай и играй” може да се използва в ситуациите по физическа култура в четвърта подготвителна група на образователните институции детска градина и училище.

СПИСЪК С ПУБЛИКАЦИИ НА ДОКТОРАНТА:

1. **Минковска, Г.** Аеробика, каланетика, мажоретство в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – кратък исторически преглед. Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Департамент по спорт, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, С., 2015.
2. **Минковска, Г.** Мажоретните танци в контекста на възпитанието, Спорт и наука, ISSN 1310-3393, С., бр.3, 2017
3. **Минковска, Г.** Спортният празник в детската градина – емоция и възпитание, Децата и творчеството, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISBN 978 – 954 – 07 – 4407 -0, С., 2018.